

Mijo Škvorc, *Molitva svake duše*. III. dopunjeno izdanje. Zagreb: Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove, 2019, 411 str.

Stota je obljetnica od rođenja biskupa Mije Škvorca (1919.–2019.). Krajem ove godine bit će održan i znanstveni skup u čast toga izuzetnoga lika Crkve u 20. stoljeću u Hrvata. Filozofsko-teološki institut Družbe Isusove tom je prigodom ponovno objavio njegovu knjigu *Molitva svake duše*. Uredno ispisan tekst na pisaćem stroju pronađen je u ostavštini Mije Škvorca poslije njegove smrti. Prvo izdanje objavljeno je 2006. godine, no već iste godine ono je ponovljeno zbog mnogih tiskarskih i drugih tehničkih pogrešaka koje su se dogodile u prethodnom izdanju. Knjige već odavno nije bilo u prodaji. Unatoč njezinoj opsežnosti, naša je vjernička publika u relativno kratkom vremenu otkrila da je riječ o izuzetnom djelu. Stoga je s pravom odlučeno da se o ovoj obljetnici opet objavi taj književno-duhovni biser. Za to se jako zauzeo isusovac p. Damir Kočiš, čije ime je otisnuto u impresumu pod oznakom “za nakladnika”, no autor ovih redaka zna da je on bio urednik knjige i praktički omogućio njezino objavljivanje.

Djelo ima preko 400 stranica, format 16,8 puta 23,9 cm. Na ukusno opremljenim tvrdim koricama nalazi se fotografija izvrsne skulpture *Molitva* pokojnoga isusovačkoga kipara p. Marijana Gajšaka (1944.–1993.). Možda je šteta što nije pronađeno neko drugo Gajšakovo djelo za opremu knjige, jer je ista skulptura već bila na omotu prvoga izdanja. Iako su otisnuta slova u ovom izdanju lijepa i prikladna (tisak Denona d.o.o.), ipak se primjećuje da su u prethodnima (tisak Studio Moderna d.o.o.) ona “masnija”, pa se lakše čitaju.

Pred nama je, dakle, četrdeset molitvenih razmatranja o. Mije Škvorca

— redovnika, svećenika, biskupa... Četrdeset zanosnih meditativnih razgovora. Ovo je rudnik duhovnoga blaga u kojem se pisac uživlja u razmišljanja i molitvene dijaloge raznih tipova ljudi, razgovarajući s Bogom (Kristom) u prvom licu jednine. Neprestano se očituje bogati rječnik i sjajan stil. Usudio bih se reći da je to izuzetno djelo ne samo u duhovno-molitvenom, nego i u književnom pogledu: odiše upravo “matoševskom” svježinom izričaja.

Radujem se ovomu trećemu izdanju knjige *Molitva svake duše*. Biskup Mijo Škvorc bio mi je nekako posebno blizak već iz same činjenice da me je godine 1981. zaređio najprije za dakona, a potom i prezbitera. A još kao srednjoškolar te kasnije kao student na Muzičkoj akademiji imao sam priliku upoznati iz bližega p. Škvorca, slušati propovijedi i duhovne vježbe te osobno razgovarati s njim. Sjećam se njegovih svakodnevnih zanosnih homilija u mjesecu svibnju sredinom 60-ih godina prošloga stoljeća u župnoj crkvi Bezgrješnoga Srca Marijina na Jordanovcu (tada još u podrumu Kolegija Družbe Isusove). Govorio je zanosno, snažno, prodorno. On je bio pravi retor pjesničkoga stila. Znao je i filozofske i teološke misli izreći na gotovo poetski način. Zračio je uvijek optimizmom i vedrinom. Iz njegova govora i pisanih djela osjećalo se osobno, neopozivo predanje Kristu i zauzetost za Crkvu.

Mijo Škvorc čovjek je koji je u olovnim vremenima komunističke vladavine bio zvijezda našega podneblja. Svojim znanjem, duhovnošću i vizionarstvom donosio je ohrabrenje vjernicima, napose intelektualcima. Taj duh dolazi do izražaja i u ovoj knjizi. U oblikovanju Škvorčeve osobnosti pridonijeli su u prvom redu njegovi roditelji, koji su ga u zdravoj seoskoj sredini (rođen u Ruševcu kraj Križevaca) naučili bogoljublju, čovjekoljublju i domoljublju. Uz

redovničku formaciju u Družbi Isusovoj te studij filozofije i teologije, bitnu je ulogu imalo dvogodišnje tamnovanje u Staroj Gradiški, kamo ga je smjestila komunistička vlast. Razlog? Zbog svojih propovijedi, napose u bazilici Srca Isusova u Zagrebu, privlačio je napose studente i akademski obrazovane ljude, a to je sve više smetalo novim vlastima. Uznički život u zatvoru bio je težak: represija, naporni fizički radovi, voženje zemlje i šljunka iz Save — kroz sve to dozrijevao je kao čovjek i kršćanin, a napose kao svećenik i redovnik.

Nakon izdržavanja kazne, p. Škvorc zapisuje svoja razmišljanja i doživljaje u svakodnevnim razmatranjima i molitvama. Ova je knjiga zapravo plod tih zapisa. U *Uvodnoj riječi* na početku knjige p. Ivan Macan napisao je: “Proživljavana, sastavljena i napisana prije Drugog vatikanskoga sabora i prije svih propuha što ih je sabor unio u Crkvu, ta razmatranja već odišu svježinom onoga zraka što će ga samo nekoliko godina kasnije kroz otvorene prozore Crkve papa Ivan XXIII. pustiti da prostruji cijelom Crkvom po čitavom svijetu. Tu možemo već doživjeti svu ustreptalost Škvorčeve duše koja je već naslućivala skori obnoviteljski zamah u Crkvi. [...] No p. Škvorc nipošto nije bio neki novator koji bi želio samo rušiti staro, makar to staro doista katkad bilo i smetnja novomu uzletu ljudskoga duha u Božje visine. U njegovim se razmatranjima veoma jako osjeća sva vjernost istinskoj crkvenoj nauci utemeljenoj na Božjoj riječi, crkvenoj tradiciji i crkvenu učiteljstvu, ali prikazanoj na svjež i suvremen način.”

Pater Škvorc bio je bogata duša, o čemu svjedoče njegovi brojni spisi te mnogi suvremenici koji su ga poznavali kao propovjednika, predavača, konferansijera. On je rođeni kajkavac, ali je upravo čudesno izgradio izvrsnu “vlastitu” štokavštinu. Kako je to moguće?

Najprije valja imati na pameti da je četiri godine bio usred Bosne, u travničkom sjemeništu, a potom zapravo cijeli život neprekidno učio i prakticirao ljepotu i bogatstvo hrvatskoga standardnoga jezika. Jedan subrat isusovac, s kojim je p. Mijo studirao, svjedoči kako je Škvorc svaki dan učio iz rječnika nove hrvatske riječi te ih zatim koristio u svojem govoru i pisanju. Zato se u njegovu načinu izražavanja susreću riječi i izričaji kojima se drugi nisu koristili. I još nešto: čitao je mnogo, ne samo filozofsku i teološku literaturu, nego i nepregledan broj književnih djela, obogaćujući svoju izvrsnu rječitost.

Objavljivao je članke i pisao knjige. Osim djela *Molitva svake duše* koje je pred nama, Škvorčevo bogato znanje iz filozofije, teologije, književnosti i povijesti dolazi do izražaja u četirima opsežnim knjigama velikoga formata od po nekoliko stotina stranica: *Vjera i nevjera: Problem naših dana i misterij naših duša* (1982.), *Jeruzalem ili Antiohija? Isusova Crkva na svom gotovo dvotisućljetnom hodu...* (1988.), *Najvjernija odvjjetnica naše Crkve, našeg naroda, naše obitelji, našeg srca* (1988.), *Isus — Spasitelj: Životni put i tajna osobe* (1998.). Svakako treba istaknuti i njegovu pjesničku darovitost. Sačuvano je oko tristo duhovnih pjesama, od kojih je njih 40–ak uglazbljeno, primjerice *Sred lurske pećine*, *Marija sva je bez i jedne ljage*, *Mehki snežek*, *Blistav anđel s krilima*, *Poslan sleti*, *Isuse maleni*, *Grieh je dušu ranio*, *Misija svetih*, *Život kratak*, *Ja sam s vama* i dr. Usput rečeno, o Škvorčevim pjesmama napisan je na isusovačkom Fakultetu filozofije i religijskih znanosti u Zagrebu jedan magistarski rad, a u nastanku je i jedan doktorski.

Knjiga koja je pred nama ne čita se “po redu”. Njezini tekstovi pozivaju na meditaciju i molitvu. To su razgovori raznih duša s Kristom. U 40 tekstova susrećemo “staleške” molitve, ali i mo-

litvena razmišljanja raznih tipova ljudi koji stoje pred Spasiteljem. Među prve spadaju molitve dječje, mladenačke, djevojačke, očinske, materinske, redovničke, svećeničke, apostolske duše. Brojnije su, a usto i originalnije, one pod naslovima: molitva žalosne, strašljive, borbene, šaljive, smirene, ozbiljne, sigurne, zahvalne duše i dr. U prvi mah djeluju neobično neki naslovi kao što su molitva sumnjičave, izdajničke, razbludne, grješne, pa čak i bezbožne duše! Zar je moguća molitva bezbožnika? Škvorc pokazuje da jest. Zanimljivo je uočiti kako najveći broj molitava ima količinski gotovo jednak opseg (10 stranica). Opsežniji su samo sljedeći tekstovi: 14 stranica — molitva bezbožne duše, redovničke duše, svećeničke duše; 18 stranica — molitva mladenačke duše; 22 stranice — molitva raznih temperamenta. To što je autor posvetio gotovo najveći broj stranica mladenačkoj duši pokazuje njegovu zauzetost za mlade, njihove probleme i vjernički rast. Volio je on voditi vjeronaučne susrete i duhovne vježbe za studente, maštao za slobodom društva u kojem bi se mladi mogli oblikovati u zrele i izgrađene

osobnosti. Nažalost, nije doživio nastanak neovisne države Hrvatske, za kojom je iskreno čeznuo. A najopsežniji tekst *Molitva raznih temperamenta* pokazuje kakav je majstor bio Škvorc u opisivanju ljudskih duša koje je poznavao kao izvrstan psiholog, ispovjednik, savjetnik i duhovni učitelj. Tu je doista prisutna molitva “svake duše”...

Završno poglavlje ima naslov *Molitva staračke duše*, gdje autor duboko vjernički progovara svojem Spasitelju Isusu: “Ne bojim se umrijeti jer čekam tebe.” Zahvaljuje na svemu što je primio i doživio u svojem životu, ne samo u svoje vlastito ime, nego “u ime svih staračkih duša”. Ili bolje reći: u ime svih ljudi.

Treba zahvaliti Filozofsko-teološkomu institutu Družbe Isusove u Zagrebu što je opet tiskana ova vrijedna knjiga Mije Škvorca. Sigurno bi bilo dobro učiniti jednako i s njegovim najpoznatijim i davno razgrabljenim djelom *Vjera i nevjera: Problem naših dana i misterij naših duša*, koje je oduševljavalo ne samo vjernike, nego sve tražitelje istine i smisla.

Marijan Steiner